

Hva er tilpasset opplæring?

Prinsippet om tilpasset opplæring er sentralt i norsk skole. I Opplæringslovens § 1-3 står det at opplæringen skal tilpasses elevenes evner og forutsetninger.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 01.08.2018

Tilpasset opplæring for alle elever

Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, lærlinger, lærekandidater og voksne. Tilpasset opplæring er et virkemiddel for at alle skal oppleve økt læringsutbytte. Det er ingen individuell rett, men skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor **felleskapet**.

Tilpasset opplæring gjelder både for de som følger ordinær opplæring og for de som mottar spesialundervisning. I den ordinære opplæringen har ikke eleven rett til noen særskilt tilrettelegging. Spesialundervisning er derimot en individuell rett eleven har i de tilfellene han eller hun trenger ekstra tilrettelegging utover det ordinære tilbudet.

Dette kan illustreres slik

Illustrasjonen er laget med utgangspunkt i en figur av Håstein & Werner (2014)

Når lærere tenker tilpasset opplæring og inkludering i et systemperspektiv, har de mange muligheter til å justere og tilrettelegge undervisningssituasjoner slik at de blir gode for alle elever. Skolens evne til å gi elevene opplæring som ivaretar elevenes faglige og sosiale utvikling innenfor rammen av ordinær opplæring, er med på å avgjøre behovet for spesialundervisning.

Tilpasset opplæring er de tiltakene som skolen setter inn for å sikre at alle elevene får best mulig utbytte av den ordinære opplæringen.

Det kan være tiltak knyttet til

- organiseringen av opplæringen
- pedagogiske metoder
- arbeid med læringsmiljø
- oppfølging av lokalt arbeid med læreplaner og vurdering

Tilpasset opplæring - inkludering og fellesskap

Spesialundervisning

Tilpasset opplæring og minoritetsspråklige elever

Tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial

Intensiv opplæring for 1. til 4. årstrinn

Tilpasset opplæring og å utnytte det lokale handlingsrommet

Læreplanverket inneholder føringer for arbeidet med elevenes læring som må sees i sammenheng med tilpasset opplæring, og disse er relevante når lærere planlegger, gjennomfører og vurderer opplæringen. Tilpasset opplæring handler også om å utnytte det lokale handlingsrommet i arbeidet med læreplaner og vurdering.

Elevene kan nå de samme kompetansemålene på ulike måter.

Læreplanene i fag gir et handlingsrom for å velge tilpasset innhold gjennom

- ulikt lærestoff
- læringsstrategier
- arbeidsmåter
- organisering

Hvordan skolen jobber med progresjon og underveisvurdering for å nå kompetansemålene skal også tilpasses elevgruppa.

Tilpasset opplæring, arbeid med læreplaner og vurdering

Læringsstrategier og tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring og et godt læringsmiljø

I opplæringen skal skolen ta utgangspunkt i elevenes evner og forutsetninger og verdsette et læringsmiljø som tar hensyn til variasjoner. Det er viktig at alle elever møter utfordringer de kan mestre og utvikle seg etter.

God klasseledelse og et godt læringsmiljø som ivaretar arbeid med relasjoner i elevgruppen og mellom elever og lærere, er avgjørende for å kunne få til tilpasset opplæring.

Tilpassa opplæring og arbeid med relasjonar

Skolemiljø

Klasseledelse

Relasjoner mellom elever

Tilpasset opplæring, elevenes medvirkning og ulike behov

I opplæringen skal elevene få være aktivt med i planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen. Elevenes deltakelse og hva de får ut av opplæringen er avgjørende for om opplæringen er tilpasset.

Læreplanverket inneholder verdier og føringer for læring som må sees i sammenheng med tilpasset opplæring.

Dette handler blant annet om å ivareta elevenes opplæring og deres ulike behov når det gjelder

- inkludering
- variasjon
- erfaringer
- medvirkning
- relevans
- sammenheng
- verdsetting

Tilpasset opplæring er ett av de sentrale prinsippene som gjelder for fellesskolen. Andre gjennomgående prinsipper for opplæringen som må sees i sammenheng med tilpasset opplæring er inkludering og likeverdsprinsippet.

Sentrale verdier for tilpasset opplæring

Spørsmål til egen praksis

- Hvordan jobber du med å tilpasse opplæringen til dine elever i klassefellesskapet?
- Hva opplever du at du får til å fungere?
- Hva ser ut at du kunne jobbet mer med?
- Hvordan vil du jobbe for å videreutvikle din egen praksis slik at elevene bedre får utnyttet sitt læringspotensial?

Spørsmål til skolens praksis

- Hvordan jobber skolen systematisk for å tilpasse opplæringen for alle skolens elever?

- Hva synes dere fungerer?
- Hva bør dere jobbe mer med?
- Hvordan vil dere jobbe for å videreutvikle skolens praksis slik at elevene bedre får utnyttet sitt læringspotensial?